01 11
BIASTERIKO URMAEL GUNEA

Ortoargazkia 2015. Iturria: Eusko Jaurlaritza / Gobierno Vasco; geoEuskadi. UTM 30N ETRS89 // X: 534639.0756 // Y: 4710448.8009 // Z: 566 m. Biasteriko urmael gunea, bere lau elementuekin: Prao de la Paul, Carralogroño, Musco eta Carravalseca.

Lau hezegunek osatzen dute Biasteriko urmael gunea (Arabako Errioxa): el Prao de la Paúl, Carralogroño, Musco eta Carravalseca.

Nahiko beheratuta dauden guneak dira. Haize eta euriaren jardueraren eraginez sortu ziren, substratu geologikoak lagunduta (Haroko Faziesetako lutita- eta hare-materialak Goi erdi Miozenoa). Arro txiki endorreikoek urak bertara isurtzen dute (hau da, ez dira ibai batek drainatutako urak) eta lurrazpiko ur gaziek aipatutako gune hauekin bat egiten dute. Ur sasoian uretako mailak gora egiten du eta udan, berriz, jaitsi egiten da, lehortzera iritsi daitekeela. Orduan, uretako gatzak hondoan geratzen dira.

Aurreko mendeetan, hezetasun hauen batzuk era behartuan lehortzeko eta landatzeko joeran egon zen (bertan 50 urmael izan ziren), baina joera hori bizirik iraun zutenentzat aldatu zen, Babestutako biotopo (1995), Rasmar Hitzarmena (2002), Erkidego Garrantziko Lekutzat (CLI) jo ondoren, Natura 2000 Sarearen barruan, eta 2016. Urtean Kontserbazio Gune Berezi izendatu ondoren.

Lau hezegunetan zenbait arazo agertzen zen, besteak beste: begetazio leku murritza edo batere izatea haien inguru; landatutako zonaldeak gertu izatea, eta ondorioz, ur, ongarri eta produktu ugari iristen dira urak eutrofizatuz (oxigeno falta alga gehiegi izateagatik), eta baita gunea pixkanaka lohiz betetzea ere, materialak arrastatu egiten direlako.

Urmaelak habitat bikaina dira animalia askorentzat, bereziki hegaztientzat, eta aldi berean, zonalde gazien eta klima lehorraren berezko begetazioa sortzeko aukera ematen dute.

Prao de la Paúl urmaela

Ez da berez arro endorreikoarekin lotutako urmel bat, baizik eta, jatorrian, putzuz beteriko zonalde bat zen, ur bide txiki batekin. Nekazaritza lanak direla eta, aipatutako ubidea nabarmen aldatu zen, eta urpetutako zonaldetik igaro ondoren, bidea Ebrorantz jarraitzen zuen. Urmael hau eta Ebro ibaiaren artean 6 km inguru daude lerro zuzenean. 900x300 metro neurtzen ditu (277.000 m2). Gehienezko sakonera 2,1 metrokoa da, batezbestekoa 2,1 m izanik. Bere ur-bilketa arroa 2,8 kilometrokoa da eta hari gehitu behar zaio San Ginés errekako hodi bidezko ur-bilketa. Lehortu eta partzialki laborantzarako jarri zen, eta hezegunearen hegoaldearekin bat egiten zuen drainatze kanalen sare bat egin zen.

1991. urtean hezegune gisa berrezarri ondoren, drainatze sistema artifizialak presatzearen bidez, hodia azaletik betetzea lortu zen. Hala ere, oraindik, begetazioa ikus daiteke ur gainean, antzinako drainatze kanalen ibilbideari jarraituz. Hori dela eta, ez da urmael naturaltzat jotzen, baizik eta ur gozoko urmael artifizialtzat, bertako fauna eta flora lehenera ekarri ondoren, interes handia hartu duena.

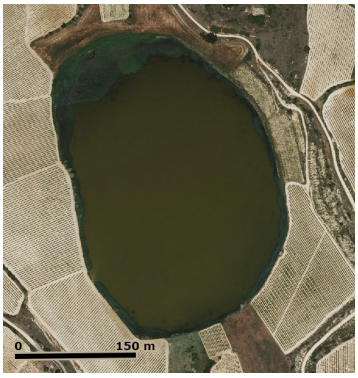
Carralogroño Urmaela

Itxura obalatua duen urmael gazikara da (250x350 m). 90.000 m2 inguruko azalera okupatzen du eta 1,2 metroko gehienezko sakonera dauka. Bere ur-bilketa arroak 58 Ha azalera du. Europar Batasuneko iparralderago kokatuta dagoen urmael endorreiko mesosalinoa da.

Gainontzeko hezeguneak kaltetzen dituzten aurretik aipatutako arazoez gain, A-124 errepidea gertu izatearena kontuan hartu behar da. Haren isurketak urmaeleraino iristeko joera dauka, nolabaiteko gatzgabetze prozesu bat eraginez.

Gazitasuna lurpeko jarioetatik dator, lurruntze sendoak areagotuta, eta horren eraginez, gatz kopuru handia murgildu egiten da.

Laguna de Carralogroño. Iturria: CC BY-3.0-ES 2012 / EJ-GV/ Irekia-Gobierno Vasco / Pedro Odriozola.

Carralogroño, Musco eta Carravalseca urmaelak. Ortoargazkia 2015. Iturria: Eusko Jaurlaritza / Gobierno Vasco; geoEuskadi.

Musco Urmaela

Itxura eliptikoa duen urmael honek (300x180 m), 43.000 m2 azalera eta 80 cm-ko gehienezko sakonera du. Hezetasun natural gisako egoerara ekartzeko fasean dago, hamarkadez hamarkada guztiz lehortu eta laborantzarako erabili ondoren, urak biltzen eta Carravalseca urmaelera isurtzen zituzten zanga bat luzetara eta beste batzuk zeharka ipini ondoren.

Hori dela eta, hasiera batean ez zen 1995eko Babestutako biotopoaren deklarazioaren barne sartu, nahiz eta nazioarteko garrantziari buruzko Ramsar Hitzarmenaren barruan sartu.

Foru Aldundiak jabe pribatuen esku zeuden lurraldeak eskuratu ondoren eta euren sistema hidraulikoa lehenera ekarri ondoren, aipatutako drainatzea kenduz, Babestutako biotopoaren barruan sartu zen (1998).

Ortoargazkia 1956/57; geoEuskadi. IGN. Musco urmaeleko drainatzea (argazkiaren goiko aldea.) Carravalseca urmaelerantz.

Carravalseca Urmela

Giltzurrun itxurako urmael gazikara hau 500x200 metroko laukizuzen batean kokatzen da, eta 78.000 m2-ko azalera bat okupatzen du. Bere gehienezko sakonera 1,2 metrokoa da eta bere ur-bilketa arroa 62 Ha da.

Gehiagoko jakiteko: Limnología de la laguna de Carralogroño (Álava) : un modelo funcional para las lagunas salinas mediterráneas / Carmen Fernández-Enríquez. -Tesis Univ. Autónoma. - Madril, 2010.

